

zeer nette
75 centant

Leiden.

d

ning

erken.

het Rec-
teit.

s,

en.

RMSEK.

Paris.

Anna

IN,

logus.

in staan

studie.

B.

RMSEK.

S."

Huisgezin

BOOR

TOG.

f 1.95.

Exemplaren

es".

RMSEK.

leit.

heer G. G.
den heer G.
or den heer
ijk f 46.25;
Oudegraaf
ijk f 37, uit
59, samen
eld te Oude
P. J. Buya
uit Lange-
nen f 47.50;
den f 301.50;
Werkendam
alle te Vlaar-
te Wormer
de Leeuw
van de 10
202½ door
te Voor-
55.50; door
s, uit Maas-
van Amstel-
ref. kerk te
fons f 13.50;
an de Ned.
84; van idem
wijk f 24.50;
van idem te
elonds f 25;
f 17.83½.
G. G. Gijben
van Gooit
Dient den
sterbeek van
Wilnis f 10;
terk f 2.50;
trecht f 7.50;
in E. f 4.-
onden in de
chappen f 1,
f 1 en van
or den heer
N. te Baam-

leete van de
f 16.20; door
f van A. v.

ingekomen:
te Makkum
L. f 1, door
leete Neder-
Z. te R. f 5.
Invalstevens
E. B. te R.
de bewaar-
ingmeester.

IDRUKKERIJ,
ERDAM.

De Heraut

VAN DE

Gereformeerde Kerken in Nederland.

Het auteursrecht van den inhoud van dit blad wordt verzekerd overeenkomstig de wet van 28 Juni 1881 (Staatsblad N°. 124).

Zondag 11 Januari 1891. N°. 681.

De Maat wordt geregeld des Vrijdags aan de geabonneerden verzonden.
Bijdragen van medewerkers, inzonderheid stukken en alles wat verder den inhoud
van dit blad betreft, te adresseren aan de REDACTIE. Abonnementen en Advertenties
aan de ADMINISTRATIE van De Heraut, Amsterdam.
Insendingen die later dan Donderdag 's namiddags te 12 ure worden ontvangen
kunnen voor het nummer van die week niet meer in aanmerking komen.

Abonnementenprijs: franco aan huis, per drie maanden f 1.20. Afzonderlijke
nummers aan het Bureau 10 Cent.
Abonnementen worden aangenomen door alle Boekhandelaars, Postdirecteuren enz.
aan het Bureau te Amsterdam.
Advertentie: van 1 tot 6 regels 90 Cent; voor elke regel meer 15 Cent.
Aanvragen en vermelding van liefdesgeven en Verlagen van Vereenigingen 10 Ct. per regel.

Van het heilig Avondmaal.

ZONDAGSOPDEELING XXIX.

En hij nam brood, en als hij
gedacht had, brak hij het, en
gaf het hun, zeggende: Dit is
mijn lichaam, hetwelk voor u
gegeven wordt; doet dat tot
mijn gedachtenis.
Lukas 22: 19.

V.

Zoo gaat er dan in het Sacrament des
heiligen Avondmaals eene goddelijke wer-
king op de zielen der geloovigen uit; eene
actie van den Drieënnigen God, waarin,
althans tot op zekere hoogte, zeer wel de
werking des Vaders, des Zoons en des
Heiligen Geestes te onderscheiden is.

Hiermede is echter de uitwerking van
deze goddelijke actie op de geloovigen nog
niet toegelicht, en zoo blijft ons dus nog
de vraag te beantwoorden: Wat grijpt er,
tengevolge van deze goddelijke inwerking,
door en onder het gebruik van het sacra-
ment des heiligen Avondmaals, in het hart
van den geloovige plaats?

Met opzet zelden we: in het hart van
den geloovige, immers er zijn ook thans
weer dwaalleers opgestaan, die de sacra-
mentele werking van het heilig Avond-
maal niet tot het hart beperken, maar ons
pogen aan te prediken, dat er bij en door
het heilig Avondmaal ook een actie op
ons lichaam plaats grijpt.

Deze dwaalleers raakten allen min of
meer op Pantheïstische wegen verdold.
Het Pantheïsme toch is die zienswijze, die
de grenzen en onderscheidingen tusschen
God en de wereld, geest en stof, ziel en
lichaam enz., verzakt en opheft, ook al
blijft men daarbij nog te gelooven aan
het persoonlijk bestaan van God. De man-
nen dezer richting passen hier nu die uit-
wisseling van de grenzen tusschen ziel en
lichaam op tweërlei manier toe. Vooreerst
toch zeggen ze, dat in den verheerlijkten
Christus het lichaam geestelijke eigen-
schappen bezit; en ten tweede leeren ze,
dat op het lichaam van den geloovige eene
geestelijke werking van de ziel uitgaat.
Blijkbaar heeft men dus te doen met een
dwaalleer, die op Lutherischen bodem ont-
stond. De Lutherische kerk toch had be-
leden, dat in den verheerlijkten Christus de
eigenschappen van zijn goddelijke natuur
zich mededeelden aan en overgingen op zijn
menselijke natuur. Goddelijke en men-
schelijke natuur waren dus in den ver-
heerlijkten Christus tot een soort God-
menselijke natuur saamgevochten, zooal
niet saamgesmolten. Ook de menselijke
natuur van den verheerlijkten Christus was
dus *atomtegenwoordig*; en daar nu deze
goddelijke eigenschap aan geheel Jezus'
menselijke natuur, d. w. z. zoowel aan
zijn lichaam als aan zijn ziel werd toege-
kend, werd het principieele onderscheid
tusschen Jezus' lichaam en Jezus' ziel met-
terdaad opgeheven. En vandaar dat latere
dwaalleers slechts aan dezen draad be-
hoefden voort te spinnen, om al spoedig
tot een algeheele dooreenmenging te komen,
waarbij men in den verheerlijkten Christus
een *wesen* zag, in hetwelk enerzijds het

goddelijke en menselijke en anderzijds
het geestelijke en lichamelijke in een hoog-
ere eenheid waren opgelooft.

Van desen verheerlijkten Christus, aldus
opgevat, beled men nu, dat hij in het
heilig Avondmaal zichzelf mededeelde;
en overmits in hem alle onderscheid tus-
schen het Goddelijke en menselijke en
evenzo tusschen het lichamelijke en gees-
telijke was opgeheven, kon hij zichzelf
niet mededeelen, of hij deelde zich *geheel*
mede, d. w. z. zoowel naar zijn Goddelijke
als menselijke natuur, evengoed licha-
melijk als geestelijk. Wie dus het brood des
Avondmaals at en den wijn des Avond-
maals dronk, at en dronk daarmee tegelij-
ken den verheerlijkten Christus; en dat wel op
zulk een wijze, dat men inwendig in zich
opnam zoowel iets van Jezus' Goddelijke
als van zijn menselijke natuur, en dit
laatste niet alleen in geestelijken, maar ook in
lichamelijken zin. De Avondmaalsgangers
namen door het gebruik van brood en wijn
dus ook iets van Jezus' verheerlijkt lichaam
in zich op. Een bestanddeel, een iets, een
element, een kracht van dat lichaam, hoe
dan ook beschouwd, maar in elk geval een *iets*,
dat niet uit Jezus' ziel kwam, maar uit zijn
verheerlijkt lichaam. Niet alsof dit *deelsje*
uit Jezus' lichaam gedacht moest als, *naast*
de geestelijke kracht van zijn ziel, in ons
dringende; want beide ziel en lichaam
was in Jezus één; maar dan toch zoo, dat
de Avondmaalsganger feitelijk iets ontving
en in zich opnam, dat hem toekwam uit
het verheerlijkte lichaam van Jezus.

Dit lichaamelijke iets nu, dat door het
sacrament des heiligen Avondmaals uit den
verheerlijkten Christus in den geloovige
overging, en door dezen in zich werd opge-
nomen, kon uiteraard niet nalaten ook zekere
uitwerking op het lichaam van den geloov-
ige te doen; en ook over die uitwerking
opperde men twee bepaalde zienswijzen.

Vooreerst toch hield men staande, dat
dit lichaamelijke dat bij het Avondmaal uit
Jezus' lichaam ontvangen werd, de kracht
bezat, om genezend en sterkend op het
lichaam van den geloovige te werken. Het
werd dus beschouwd als een soort medi-
cijn, dat in ons lichaam indringende, de
zwakte van ons lichaam tegemoet kwam,
en allerlei schadelijke werking in ons lichaam
tegening. Zoo werd het heilig Avond-
maal dus in therapeutischen zin opgevat;
en dat niet als geloofssterking in de ziel, die
vooral op ons zenuwleven weldadig en
versterkend kon inwerken; maar zeer be-
paaldelijk, als een *stoffelijke* inwerking, die
rechtstreeks het *stoffelijke* in ons lichaam
aangreep en aldus onze levenskracht ver-
hoogde. Een voorstelling, waarvoor men
zich dan liefst beriep op 1 Cor. 11: 30, waar
Paulus zegt, dat er ten gevolge van het
misbruik, dat in de kerk van Corinthe op
zoo stuitende wijze van het heilig Avond-
maal gemaakt werd, in die kerk, o, zooveel
waren, die onder zwakte of krankheid
leden, of ook reeds ontslepen. Hij zegt
toch: „Daarom zijn er onder u vele zwak-
ken en kranken en velen slapen.“

Nu geven we voetschots toe, dat deze
woorden van Paulus metterdaad van licha-
melijke krankheid en van een sterfver-
den het lichaam moeten verstaan worden. De
apostel leert kennelijk, dat Gods toorn

ter oorzaak van een stuitende ontheil-
gig van zijn Sacrament over de kerk
van Corinthe was gekomen, en dat deze
toorn Gods openbaar werd in de vele
krankheden, die uitbraken, en die, op
in het oog loopende wijze, door doo-
delijken afloop gevolgd waren. Men mag
deze woorden dan ook niet verzwakken
door ze te verstaan van *geestelijke* zwakte
of *geestelijken* doodslaap. Daartoe toch ont-
breekt elke aanwijzing, en het verband sluit
zulk een uitlegging af. Immers de apostel
spreekt van een *oordeel* Gods dat over de
gemeente gekomen was tengevolge van de
ontheilgig van het Sacrament; eene on-
theilgig die *zóóver* was gegaan, dat men
zich aan den Avondmaalsdich dronken had
gedronken. Dit nu kon natuurlijk alleen ge-
schieden door desulken, die reeds, eer ze zich
hieraan vergrepen, geestelijk zwak en zeer
krank waren, en in zeer erge mate geestelijk
sliepen. Het zou toch geen zin hebben ge-
had om te zeggen: „Er zijn er onder u, die
zich op zoo roekeloze wijze aan het Avond-
maal vergrepen; daardoor hebben deze man-
nen of vrouwen zich een oordeel gegeven en
gedronken; en dit oordeel bestaat hierin,
dat ze eerst na deze heiligheden gees-
telijk zwak en krank *geworden* zijn.“ Want ook
al geef men toe, dat zulk een heiligheden-
daad uiteraard door *nóg* diepere in-
zinking van het geloof moest gevolgd worden,
zoo was deze verachtering van geloof bij
reeds zoo ver uitgegleden personen toch nooit
zoo in het oog loopend, dat Paulus hierop,
als op een blijkbaar oordeel van Gods toorn
wijzen kon. Deze geestelijke uitlegging is
dan thans ook vrij algemeen door de kun-
diger uitleggers opgegeven, en men is terug-
gekeerd tot de uitlegging, die ook Calvin
en onze Staten-overzetting gaf, dat deze
krankheid en deze doodslaap in *eigenlijken*,
lichamelijken zin te verstaan zijn.

Er was ontheilgig van Gods Verbond.
Dit werkte Gods toorn schrikkelijk over
de gemeente. En deze openbaring van
Gods toorn bestond in het uitbreken van
bange ziekten, die vaak doodelijk af-
liepen.

Zij echter die het voorstellen, alsof er
bij het Avondmaal ook een sacramen-
tele kracht uit Jezus' lichaam aan ons
lichaam toekomt, leggen die woorden op
hunne wijze uit. Zie, zeggen ze, een goed
gebruik van het Avondmaal verhoogt de
levenskracht ook van het lichaam; en des-
wege nu wijst Paulus er op, hoe een ver-
keerd gebruik van het Avondmaal stoornis
in de lichaamelijke levenskracht ten ge-
volge had, en diensvolgens ziekte en dood
na zich sleepte. Toch behoef men deze
uitlegging slechts even in te denken, om
er het averechtsche en onhoudbare ter-
stand van in te zien. Stond er: „Ten ge-
volge van het plaatshebbende misbruik
worden er minder dan anders zieken ge-
nezen,“ zoo zou dit, op het standpunt van
deze dwaalleers zin hebben. Is toch in
hun oog het Avondmaal ook een licha-
melijke artseneij, en werden alzoo door het
gebruik van het Avondmaal vele licha-
melijk zwakken allengs gesterkt en gezond,
dan sprak het vanzelf, dat een nalaten
van dit goede Avondmaal deze gene-
zende werking moest stuiten. Maar nooit
kon een *niet-gebruik* van dit genees-

middel ten gevolge hebben, dat er krankte
ontstond en dood gewrocht werd. Immers
de heidenen en Joden gebruikten dit me-
dicijn evenmin, en zoo zou dus onder hen
dezelfde krankheid zich hebben moeten
openbaren in alle steden en dorpen, en zou
er niets vreemds of opmerkelijks in gelegen
hebben, dat deze zelfde krankheid ook onder
de Christenen woedde; en kon alzoo Paulus
dus niet geleerd hebben, dat zich in deze krank-
heid een kennelijk oordeel Gods over de kerk
vertoonde. Gesteld al dat het gebruik van
het Avondmaal voor het lichaam sterkend
en genezend werkte, zoo kon daarom
het zich onthouden van dit medicijn, nog
nooit een oorzaak van *niet* worden. Wie
het gebruikte, kon er dan lichaamelijke ster-
king door erlangen; maar wie het niet ge-
bruikte bleef die hij was; werd er niet
beter, maar ook niet erger door. En zoo
blijft er dus geen andere, dan de oude,
gezonde uitlegging over, dat Gods toorn
over de gemeente was opgewekt, en dat
deze toorn Gods zich daarin openbaarde,
dat hij op in het oog loopende wijze een
ernstige ziekte uitzond, die velen krank en
slap maakte en velen ten graven sleepte.
Denk b. v. aan een ziekte als nog onlangs
de *influenza* was, en die juist een karakter
droeg, dat zoo geheel paste op Paulus' woor-
den: „Daarom zijn er onder u vele zwak-
ken en kranken en velen zijn ontslepen.“
Van een beroep op 1 Cor. 11: 30 zullen
deze dwaalleers dus moeten afzien.

Toch gaan velen hunner nog verder, en
leeren in de tweede plaats, dat Jezus door
het sacrament des Avondmaals aan de ge-
loovigen uit zijn eigen verheerlijkt lichaam
iets mededeelt, waaruit ongemerkt het *nieuwe*
lichaam, waarmee de geloovigen zullen
opstaan, in hen bereid wordt. Hiertoe komen
ze door een vervalsching van de belijdenis
rakende de wederopstanding des vleesch-
es. Naar hun voorstelling toch gaat het lichaam,
waarvan we bij den dood scheiden, geheel
te loor, en ontvangen de geloovigen dit
oude lichaam nooit terug, maar ontwikkelt
zich allengs om hun ziel een geheel nieuw
lichaam, dat niets met het oude gemeen
heeft; zelfs niet in de kiem of in den
wortel. Zoo zou er dus geen wederopstan-
ding des vleesch- en bloed-lichaams, maar het ontvan-
gen van een tweede, geheel *nieuw* lichaam.
En dit tweede, geheel nieuwe lichaam nu
leeren ze, dat ons in *kiem* reeds hier
op aarde in het oude lichaam gegeven
wordt, en dat deze kiem van ons nieuwe
lichaam bij den dood met de ziel ver-
eenigd blijft, om in den dag der opstanding
volheerlijk uit te groeien. En vraagt men
nu, op welke wijze de kiem van dat tweede
of nieuwe lichaam in den geloovige inkomt,
dan wijzen ze ons op het Avondmaal, en
stellen het ons voor, alsof Christus door het
sacramentale gebruik van het heilig Avond-
maal uit zijn eigen verheerlijkt lichaam ons
de kiem voor dit nieuwe lichaam inplant.

Natuurlijk blijven ze ons elk bewijs voor
zoo gedrochtelijke leer schuldig, een leer of
voorstelling, die op elk punt tegen de dui-
delijke onderwijzing der Heilige Schrift in-
duischt. Deze leer toch strijdt met de dui-
delijke voorstelling der Heilige Schrift, dat
de ziel na den dood enkel geestelijk be-
staat en van het lichaam geheel is afge-

scheiden. Ze strijdt tegen de onderwijzing
der Heilige Schrift, dat er in den dag der
opstanding *hereniging* zal plaats hebben van
de ziel met datzelfde lichaam, waarvan het
bij den dood gescheiden werd. En ze strijdt
niet minder tegen de duidelijke openbaring
der Heilige Schrift, dat de Christus eens ons
vernederd lichaam gelijkvormig zal maken
aan zijn *verheerlijkt* lichaam, niet door ons
een deeltje van dit lichaam mede te deelen,
maar „door die kracht, waardoor hij ook
alle dingen zich zelve kan onderwerpen“,
d. i. door zijn goddelijke almachtigheid
(Phil. 3: 21). Geheel deze voorstelling moet
dan ook als lijnrecht in strijd met Gods
Woord, geheel en onverdeeld verworpen
worden. Er schuilt zelfs geen element van
waarheid in. Ook in den verheerlijkten Chris-
tus blijft de goddelijke natuur een andere
dan de menselijke natuur, en bezitten
beide nog altoos haar onderscheiden eigen-
schappen; en evenzo blijft ook nu nog
in Jezus' menselijke natuur ziel en lichaam
principieel onderscheiden, zoodat het lichaam
niet in de ziel en de ziel niet in het lichaam
gemengd wordt, maar beide als twee eigen
zelfstandigheden krachtens goddelijke schepping
bestaan. Er kan dus geen mededeeling
van Jezus' verheerlijkt lichaam aan de ge-
loovigen plaats hebben. Het *één* mensche-
lijk lichaam is een ander dan het andere
menschelelijk lichaam; en er kan uit het *één*
lichaam niets in het andere overgaan, dan
langs den gewonen weg, dien God in de
schepping daarvoor gesteld heeft. Ja zelfs
waar de menschen zijn medemenslucht
en zijn vleesch braadt en eet, eet hij toch
niet zijn lichaam, maar alleen de *stof*, waar-
uit dit lichaam tijdelijk bestond.

Doch ook hiermede is de hoofdfout nog
niet aangewezen, waarvan geheel deze ge-
drochtelijke voorstelling uitgaat, en die
hierin is gelegen, dat Christus ons in het
heilig Avondmaal niet zijn *verheerlijkt*
lichaam, maar zijn *verbroken* lichaam en
zijn *vergoten* bloed tot een spijs en drank
voor onze siele biedt. Dit feit is niet weg
te cijferen. Immers zoowel het symbool als
de woorden der inzetting bewijzen dit ten
duidelijkste. De Heere *breekt* het brood,
eer hij het zijn jongeren toereikt, en *giet*
den wijn in den beker, eer zijn jongeren
dien drinken. En als hij dan brood en wijn
aan zijn jongeren toereikt, zegt hij uitdruk-
kelijk, dat dit brood zijn lichaam is, dat
voor velen *verbroken* wordt, en dat die
wijn zijn bloed is, dat *vergoten* wordt tot
vergeving der zonde. Geen oogenblik mag
dus bij het heilig Avondmaal dat *verbroken*
en *vergoten* zijn uit het oog worden ver-
loren; en dit nu wordt het metterdaad, zoo-
dra men bij het heilig Avondmaal zijn
sielsoog richt op het *verheerlijkt* lichaam
des Heeren. In het verheerlijkte is niet
enkel het lijden, maar zelfs het gebrekkige
van dit aardse overwonnen. Het verheer-
lijkte lichaam des Heeren maakt op ons
geen anderen indruk dan van majesteit en
glorie, gelijk Paulus hem zag bij Damascus
en Johannes op Patmos. Die aanblik nu
is een gansch andere dan dien de aanschou-
wing van het kruis van Golgotha wekt.
Gemeenschap met den gekruisten Christus
leidt wel tot gemeenschap ook met den

De martelaren.

XXXIII.

CORNELIS HALEWIJN en HERMAN JANSZ.

In de kerk van Antwerpen bleef de vervolging aan-
houden, ofschoon de vervolgers beelden en siddenden
voor de gevolgen er van, wetende dat het volk meer
op de hand van de belijders der waarheid was, dan van
de priesters en monniken. Hadde dus 's konings bevel
niet tot vervolging aangezet, de overheid van Antwerpen
zou, ten minste in 1558 en 1559, den voorigden der her-
vorming rustig aangezien hebben. Nu was dit anders.
Vooral de markgraaf van Antwerpen toonde zich ijverig
in het opjagen en gevangen nemen van belijders der
Waarheid naar de Heilige Schriften. In het begin van
1558 werden op zijn bevel naar den kerk gevoerd
Cornelis Halewijn, een slotenmaker, van Antwerpen ge-
boortig, en Herman Jansz, een gewerkmaker uit Amsterdam.
De laatste genoemde werd vooral beschuldigd, dat hij in
zijn huis der kruiskerk een vergaderplaats had beschikt;
almede dat hij getrouwd was bij de voorstanders der
Hervorming. Jansz zeide, dat hij geen samenkomsten in
zijn woning had toegelaten, die door God verboden
bevolen had. Toen wilde men van hem weten, wie die
medebelijders waren, welke hij hem gekomen waren.
Doch zelfs de pijnbank kon hem niet dwingen eenigen
naam zijner medebelijders te noemen.

Tewijl dit te Antwerpen gebeurde, vernamen vrienden,
magen en bekenden te Amsterdam, dat Jansz gevangen

zat en wel wegens ketterij. Dit bewoog onzen martelaar
hun zijne geloofsbelijdenis toe te zenden, waaruit men
bleek, dat hij allen geloofde wat ons in de Profetische
en Apostolische Schriften door den H. Geest is over-
geleverd, en verwierp alle ketterijen en leeringen, die
daarvan afwijken. Natuurlijk toonde hij in dit geschrift,
waarin hij met het Pausdom instemde, o. a. de leer der
Drieënnigheid, maar ook, waarin hij er van afweek o. a. het
aanroepen van gestorven heiligen, middelaars en voor-
bidders, aangesien Christus als de eenige Middelaar moest
worden aangebeden. Ook het miskennen van de door
Christus ingestelde Sacramenten van Doop en Avondmaal.
Was de behandeling, die Jansz moest ondergaan, meestal
hard, tegenover Halewijn werd de uiterste zachmoedig-
heid beproefd, teneinde hem van de waarheid af te trek-
ken. Dit was het gevolg van de pogingen zijner ouders bij
den Markgraaf, om hem te bevryden. De Markgraaf vroeg
hem, of hij zich wilde laten onderwijzen, waarop Halewijn
antwoordde: „Zeker, en kan iemand mij eenige dwaling
uit Gods Woord aanwijzen, dan wil ik daarvan afzien.“
Doch op verzoek der ouders werd eindelijk besloten de
zaken schriftelijk te behandelen. De advocaat Van Houten,
die Halewijn toegevoegd was, bracht een geschrift in bij
de rechtbank, in naam van Cornelis, waaruit bleek, dat
de gevangene tot herroepen zijner belijdenis bereid was.
Voortaan zou hij biechten, de Sacramenten gebruiken en
om genade verzoeken als een goed zoon der kerk. Zelfs
beleed hij, dat de predikanten, in de kruiskerken gehou-
den, geen waarde hadden, enz.

Van dit alles was echter Cornelis Halewijn zich niet
bewust. Hij schreef uit zijnen kerk aan zijne broeders
en medebelijders vrijmoedigheid over zijn geloof in den
Heere Jezus, en dankte den Heere, dat Hij hem staande
hield. Deze brieven verhoorden velen. Toch waren er, die
argwaan koesterden. Het geheele rechtsgeding verliep
zoo geheimzinnig, dat zij vermoeden dat er iets achter
zat. De predikant Adriaan van Haemstede, de schrijver

van de bekende geschiedenis der martelaren, was toen
predikant te Antwerpen en deed de uiterste pogingen
om achter de geheimen van het geding te komen. Ein-
delijk gelukte het hem, het bij de rechtbank ingediende plei-
doen van Cornelis in handen te krijgen. In haast schreef hij
het over en bracht het bij den kerkeraad. Ontoering maakte
zich van al de broeders meester bij het lezen van dit
geschrift. Diep verwonderd waren zij, dat Halewijn
voor hen zoo geloof- sprak en voor den raad den Heere
verloochende. Zij konden niet vermoeden, dat er bedrog
in het spel was. Cornelis was een afvallige geworden
meenden zij en in die gedachte schreef De. Van Haemstede
hem „eene scherpe vermaning, hem biddende, om zich
te bekeeren en zijne verloochening met eene ongeveinsde
belijdenis voor den Raad te boeten en zich te beteren.“

Toen Halewijn dezen brief in handen kreeg, werd hij
ontsteld. Het bloed sprong hem uit den neus; hij wroch
zich de handen en riep uit: „Hoe zou ik de waarheid
loochenen! daarvoor beschermen mijn God! Ach God, dat
de broeders zulke gedachten omtrent mij koesteren: ik
ben daaraan onschuldig, ik heb het niet gedaan.“ In
dezen geest schreef hij aan den kerkeraad en deze ried
hem aan een afschrift te vragen van het voor hem inge-
diende geschrift, indien hij werkelijk er niets van wist.
De advocaat, dien hij om het bedoelde rechtstuk vroeg,
bezorgde het hem. Toen zag hij dat zijne broeders hem
terecht gewantwoord hadden. Den broeders schreef hij,
dat zijne vrienden en de Markgraaf, hem een valsche
belijdenis in den mond hadden gelegd buiten zijn weten. Als
het beste rieden hem toen de broeders aan, dat hij met eene
openbare belijdenis voor den raad de waarheid zou be-
tuigen en de valscheheid aan het licht brengen en be-
straffen.“ Hoe zwaar deze eisch was, omdat daaruit bleek,
dat de broeders hem niet vertrouwden, Halewijn onder-
wierp zich en werd, ondanks de tusschenkomst van de
vrienden, den Markgraaf en den advocaat, ter dood ver-
oordeeld. Omstreeks een jaar lang hadden Halewijn en

Jansz gevangen gezeten, toen het doodvonnis over hen
werd uitgesproken. Reeds voor 5 maanden had dit kunnen
gebeuren, maar uit vrees voor het volk was de sententie
telkens voor 8 en 14 dagen uitgesteld. En toen eindelijk
het vonnis geveld was, werd dit zoo in het geheim ge-
daan, dat zelfs de martelaren er niets van wisten. De
laatste maal, nadat zij voor hunne rechtters gestaan ha-
dden, keerden zij terug met de gedachte, dat de rechtzaak
weer 14 dagen was uitgesteld. Zoo zeiden de dienaren
ook. Daar zij echter niet naar hunne gewone gevangenis
gebracht werden, maar in den kuis geboeid geworpen,
begrepen zij dat hunne ure naderde. De laatste dagen
huns levens op aarde werden hunne broeders niet meer
tot de martelaren toegelaten. Alleen monniken en pries-
ters, beproefden hen te overtuigen van de waarheid des
pauzoms.

Den dag na dat het doodvonnis was uitgesproken, wer-
den aan Halewijn eenige gunsten aangeboden, o. a. dat
hij een zachteren dood zou sterven, indien hij naar de
monniken wilde luisteren, maar de gevangene weigerde
beslist. Op weg naar de strafplaats vermaande Jansz den
markgraaf, doch deze hoorde niet. Ook zong hij Ps. 139,
terwijl Halewijn het volk vermaande. Of de strafplaats
wilde de markgraaf, dat ieder der martelaren een houten
kruis zoude in de handen houden, dan zouden zij met
het zwaard gedood worden. Ook dit weigerden zij. Daarom
werd de brandstapel voor hen gereed gemaakt.

Nadat zij voor hunne vijanden gebieden hadden, werden
zij terzijde naar de hut geleid en daar geworpd. Plotseling
ontstond er eene beweging onder het volk, die den markt-
graaf en de zijnen schrik aanjoeg. De vrees des Konings
was echter bij de schare groter dan de liefde tot de
waarheid. Daarom werd de beweging spoedig gestild. Toen
werden de lijken der martelaren verbrand en den vogelen
ten prijs gegeven.

DE GAAY FORTMAN.